

sentligt, som de kunde slutte sig til, og saa har man ikke været tilbøielig til at gjøre Mobbemærkninger, og de mange Reservationer, der dog ere gjorte, tror jeg tyde paa, at det navnlig er det af mig fremhævede, man ønskede taget under Overveielse. Nogle have ment, at Landboforeningerne ikke burde besætte sig med denne Sag; men det kan dog ikke negtes, at om det end ikke er et rent Agerdyrtningspørgsmaal, er det af megen Betydning for Agerbrugets Udvikling, hvorledes saadanne Forhold udvikle sig, og derfor er det formentlig med Føie, at de have taget sig af Sagen. At Betæneligheder iøvrigt har gjort sig gjældende, vil man bemærke, naar man ser, hvilken Holdning det kongelige Landhusholdningsselskab har indtaget til Sagen; det har ikke villet indlade sig paa Realiteten, men har holdt sig til det Formelle. Det har været opfordret til at tage sig af Realiteten, men er kun gaaet ind paa at underrette Justitsministeren om, at der har været en Forhandling, og iøvrigt vist Opfordringen om at tage sig af Realiteten fra sig og overladt Landboforeningerne, hvorledes de vilde tage Sagen. At disse Andragender foreligge ensidig, synes mig givet, og som saadanne bebude de sig selv. Det er klart, at det er Andragender fra Husbonder, der have villet varetage deres eget Lær og Andet ikke. Det er kun den ene Side, de have villet se paa, men det er ikke rigtigt, som det blev sagt igaar, at det er et enkelt Slags Husbonder. Jeg tror, at man vil finde Husbonder fra Landet i alle Samfundslag, som have sluttet sig til det foreliggende Andragende. Det er jo ogsaa vistnok, at man kan sige, at Ingen har Ret til at tale paa de Vedkommendes Vegne. Jeg har aldrig taget Del i Sagens Behandling andet Sted, hverken direkte eller indirekte; men jeg er meget tilbøielig til at tro, at Andragerne ikke se Lyendeforholdet og i det Hele Lyendeloven i det Lys, som navnlig det ærede Medlem for Christed Amts 2den Valgkreds (Sagd) faae den igaar. Jeg er meget tilbøielig til at tro, at de Vedkommende ville finde sig væsentlig fyldestgjorte derved, at den ærede Minister har lovet at tage Sagen under Overveielse, og navnlig ville være tilfredsstillende ved, at Justitsministeren har fremhævet de Punkter, hvorpaa det for de Vedkommende væsentlig kom an. Udvalget har været enigt i at henvise Sagen til Justitsministeren, og at Udvalget har afvist den Del, der omhandler, hvad der kaldes Jurisdiktionen, finder jeg fuldkommen rigtigt. Der er et andet Punkt, som man heller ikke har ønsket taget i Betragtning; det er det om Værnethinget, nemlig at Lyendet og Husbonden skulle have Værnething ved den oprindelige Husbonds Hjemsted. Jeg vil dog gjøre opmærksom paa, at hvad der her foreslaas, er ikke noget Evang for Lyendet; det er kun forudsat, at Lyendet kan vedtage Værnething og det kan efter den nuværende Lovgivning ogsaa se. Den, som tvinges, er den anden Husbond, der

uberettiget fæster Lyendet, saavel som Fæstemænd og Kommissionæren, for dem er der foreslaaet en Evang, idet de skulle følge Lyendet. Ogsaa i den Retning kan jeg imidlertid godt forstaa, at man har Betænelighed. Udvalget er enigt i, at det navnlig er ved en lettere Udgang til det Offentliges Bistand, at Manglerne i den Retning, der nu findes, skulle afhjælpes, og den ærede Ordfører udtalte navnlig, at det nævnte Ord „offentlig Hjælp“ skulde have den Betydning at opføre den, der havde unddraget sig Tjenesten. Det vilde ganske vist have sin Betydning; men skulde offentlig Hjælp have den Betydning, at man gif fra private over til offentlige Politisager, vilde det medføre store Ulemper, baade for Lyendet og for Husbonden. Udvalgets Mindretal har ogsaa erkjendt, at man maatte lægge Ansvar paa den Husbond, som søgte et Lyende, der ulovlig var bortgaaet fra sin Tjeneste, og den ærede Justitsminister har ogsaa erklæret sig villig til at tage dette Punkt under Overveielse. — Den ærede Ordfører for Udvalget har havt specielle Betæneligheder ved dette Punkt, og navnlig nævnt det enkelt uheldige Tilfælde, der vilde indtræde, naar en Husbond vægrede sig ved at give Paategning om, at Tjenesteforholdet er ophørt, og jeg skal erkjende, at det vilde være et uheldigt Tilfælde. Jeg tror heller ikke, at man kan undlade at tage det i Betragtning ved en saadan Leilighed, thi naar tyr man til en Lov som Lyendeloven. Det gjør man ikke under normale Forhold, men kun under vanskelige Forhold. Men er det Svøvedindvendingen, at det er vanskeligt at tvinge Husbonden til at give Paategningen, saa forekommer det mig dog, at her er en Vanskelighed, som kan fjernes; thi er det vitterligt, at Lyendeforholdet er ophørt, saa kunde man f. Ex. bemyndige Sognekogden eller Forligsmæglerne til at give den fornødne Paategning herom. Jeg skal gjøre opmærksom paa, at Andragendet siger, at den, der viden om, at Lyendet er bundet til en anden Tjeneste, fæster det til Forbud for sig, bør paadrage sig et Ansvar til Statsersatning imod den første Husbond, hvis Ret derved kræntes. Det forudsætter altsaa, at den Vedkommende skal være sig bevidst, at han har gjort noget Saadant, og det forekommer mig, at, naar noget Saadant finder Sted, saa er der vel Grund til at lade ham have et virkelig Erstatningsansvar. Jeg indrømmer, at, naar det oplyses, at han ikke har havt Anledning til at undersøge Forholdet eller ikke fornuftigvis har kunnet tro, at Vedkommende var bunden et andet Sted, saa er det tilstrækkeligt, at han slipper Lyendet; men har han bevidst deltaget i Brud paa en Kontrakt og maaske endogsaa opfordret Lyendet til et saadant Brud, forekommer det mig ogsaa, at han maa være erstatningspligtig. Hvad der gjælder om den nye Husbond, gjælder i endnu højere Grad om Fæstemænd og Kommissionærer. Ærede Med-